Modellvänner

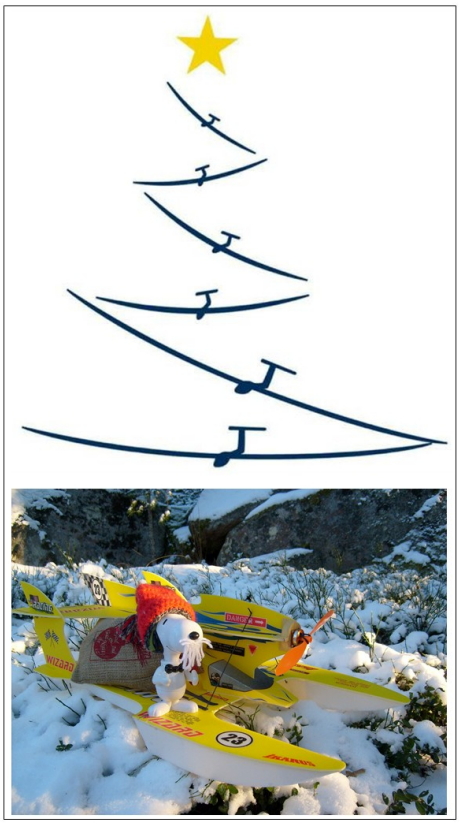

Gott nytt 2023
Önskar
Modellvänner

December
2022
Nr 54

Innehåll

Kalender! 2

Pressgrannar 3

Hemma hos 6

Skannat 9

LÄNKAR - FAVORITER 12

Kalender!

F1 – Friflyg

F2 – Linflyg

7 april Häxvrålet Kungsbacka
22 april Snobben Cup 1 Nymölla
5-7 maj WC F2D Tjeckien
7 maj Linflygets dag Västerås
18-20 maj WC F2B Karlskoga
20-21 maj Swiss Champs F2A-B-C
27-27 maj WC Herning Danmark
10 juni Oldtimerträff Kungsbacka
17 juni Karlskoga-racet
23-25 juni WC F2B Italien
26 jun 2 jul 2*WC F2A-C Polen
1-2 jul WC F2D Spanien
2 juli Karlskoga-combaten
13-16 jul 2*WC F2A-B-C Frankrike
23-24 juli WC F2A-B-C Belgien
29 juli Snobben Cup 2 Nymölla
4-5 aug WC F2A-B-C-D Polen
6-12 aug EM Polen
26-27 aug WC F2B Österrike
26-27 aug SM Västerås
7-10 sep 2*WC Italien
9 sep Västkustträffen Kungsbacka
10 sep Västerås open
23-24 sep Vänersborgs-pokalen
30 sep 1 okt Snobben Cup 3 Nymölla
xx okt International Ringmaster Fly-A-Thon
xx=Första helgen i okt med 2a som reservhelg

F3A – RC

F3 Segel

F3C F3N Helikopter

F3D F3R F3T F5D - Pylon

AirCombat

IMAC

Oldtimer

F4 – SKALA

F9- Swedish Drone Cup

OBS

Kolla alltid med respektive arrangör i anslutning till datumet i fråga.

Modellvänner finns på www.modellvanner.se.

Alla är välkomna att skicka material till modell@pgdata.se

Har du någon idé om reportage så ring gärna om du inte vill skriva.

Patrik Gertsson
Ålvägen 10
29672 Yngsjö

0709 763384

Bilder har lagts upp på Facebook men ska också finnas med lite bättre kvalitet på hemsidan

http://xn--modellvnner-r8a.se/ba/2210/

Tack alla som hjälper till!!

Pressgrannar

Alla tidningar med 6 eller färre nummer om året får ut sina tidningar före jul.

Sverige har två kvalitetstidningar för modellflyg, Oldtimer med 4 eller 5 nummer per år och LINA med två nummer per år.

Linas nummer skrivs av Niklas Löfroth (nr 1) och Ingemar Larsson (nr 2). Båda tidningarna kommer i slutet av året för att få med årets tävlingar och träffar. LINA har en internationell kundkrets som en av världens bästa modellflygtidningar för modellflyg. Därför är många artiklar på engelska.

I nummer 1 förekommer mycket material (bilder) från Modellvänner. Det är skannade tidningar (Modellflygnytt) och en hel del foton från lintävlingar i söder.

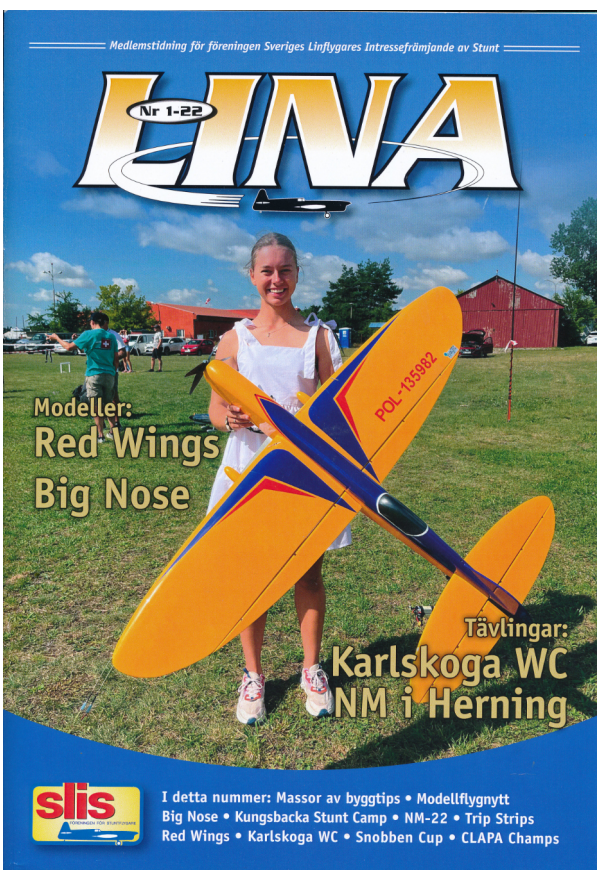

- **Kungsbacka Stunt Camp** av Michael Palm 4–5
- **Modellflygnytt 1961–2020** av Niklas Löfroth 6–7
- **Karlskoga World Cup** av Niklas Löfroth och Ingemar Larsson 8–12
- **First Styria CL meeting** by Heimo Stadlbauer 13
- **Trip strips** by Dennis Nunes 14–16
- **Hur man limmar vingen i modellen** av Niklas Löfroth 17
- **Snobben Cup & Woodstock Trophy** av Anders Hellsén 18-20
- **Building tip: Perfect cowl mounts** by Matthew Colan 21
- **World Cup & NM i Herning** av Michael Palm & Ingemar Larsson 22–27
- **Rapport från Affe Lindholms byggrum** 28
- **Design: Red Wings** by Zbynek Kravcík 29–33
- **Finska Mästerskapet i F2B** av Alf Lindholm 34–35
- **Making a carbon fiber spinner** by Stephen Everett 36-37
- **Barcelona F2D World Cup** by Ingemar Larsson 38-39
- **CLAPA Champs** by Steve White 40-42
- **Ett år med Team Racing** av Clement Bindel 43
- **SMOS Oldtimerträff med Weatherman** av Michael Palm 44-45
- **Weatherman-rapport** av Ingemar Larsson 46-48
- **Historia: Silverbird Jr & Thunderbird II** av Ove Andersson 49
- **Design: Big Nose** by Radu Zaharia 50-51
- **Byggtips** av Michael Palm, Thomas Olsson, Niklas Löfroth 52-57
- **Nekrolog** Mats Böhlin och Matti Lahtinen 58
- **US Nats 2022** by Niklas Löfroth 59

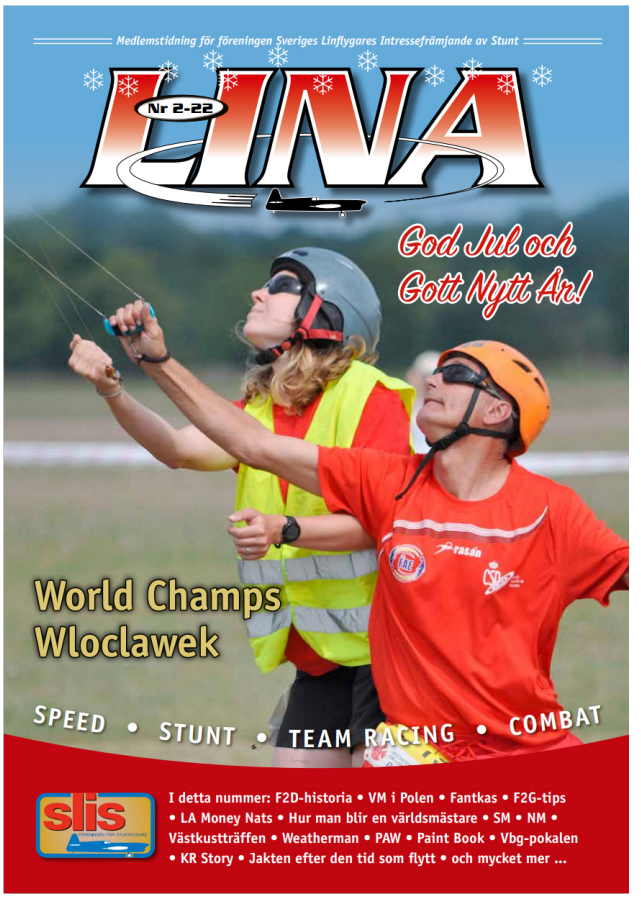

- **FAI World Champs** av N Löfroth/B-O Samuelsson/I Larsson 4-9
- **FAI F2D World Champs podiums** av Ingemar Larsson 10-15
- **Double World Cup in Lugo** av Ingemar Larsson 16-17
- **Austrian F2B Nats/Steinfeld Cup"** av Heimo Stadlbauer 18-19
- **How to become a World Champion** av Lluis Parramon 20-24
- **Contests in Valladolid and Setubal** av Serge Delabarde 25
- **Svenska Mästerskapen** av Staffan Ekström/Ingemar Larsson 26-28
- **Norgesmesterskap** av Norvald Olsvold 29
- **Amusements - Paint Book** av Ulf Larsson/Ingemar Larsson 30-31
- **På spaning efter den tid som flytt** av Danne Johansson 32-35
- **Västkustträffen** av Michael Palm 36-37
- **Vänersborgs-pokalen/RM** av Ingemar Larsson 38-39
- **Fantkas** av Salvatore Cabitza/Piero Incani 40-42
- **Have fun flying at over 300 km/h** av Daniel Rota/Guy Ducas 43
- **The KR Governor Story** av Keith Renacle 44-46
- **How to build an Aeroplane** av Don Palmer 47
- **Los Angeles Money Nats** av Adriano Molteni/Andy Minor 48-49
- **The PAW Story** av Adrian Duncan 50-53
- **Oktoberklippet** av Ingemar Larsson 54
- **Novemberkåsan** av Ingemar Larsson 55
- **Dansk Mesterskab** av Luis Petersen 56
- **Köbenhavnermesterskab** av Luis Petersen 56
- **Västerås Open** av Per Stjärnesund 57
- **Preliminär tävlingskalender 2022** 57
- **Diverse tävlingsresultat** 58-59

Julnumret av AoH har två modellflygartiklar.

2 sidor om hur Thomas Leijon passerar 500 km/h. En spännade läsning.

6 sidor om hur Mats Johansson bygger en Hummingbird i micro-skala med en spv på dryga halvmetern.

Innehåll

Ordföranden har ordet 2
Airbus 50 år 3
Modellflygande 4
Caravelle SE-DAF till Finland 6
Arlanda Flygsamlingar 11
SILA 80 år 11
ATR-flygplanen 12
Flygvapnets flygflottiljer: F 18 18
”Sextons” karikatyrer: Bengt Jacobsson 21
Jönköpings gamla flygplats 22
Jönköping 1957 ”Operation RAK” 26
SAAB eller Saab? 27
J 22 fyller 80 – Roll-in Aeroseum 28
SE-AHC åter i luften 30
F-tillsyn på SwAFHF:s SK 37 32
En testpilots vardag 34
Bertil Eliassons fotoalbum 36
Flyglitteraturträffen 2022 38
Fågelkollision med DC-8 40
C4-open 2022 42
Art in miniature 2022 43
Modellhörnan: SK 60A/B 44
Nytt i SE-registret 46
Hal sandad bana för en J 28B 47
Föreningsnotiser 48
Brevlådan 50
Böcker 52
Mötesverksamhet 54
Medlemsservice, boklistan 55
Medlemsservice, plastmodeller 56

Flyghistorisk tidskrift har en bra artikel om modellflyg! Hur mycket stabbe behöver man? Den är mest en balastning och hjälper inte planets lyftkraft - eller?

50 år sedan - då tog jag mitt första körkort och ett par månader senare lyfte Airbus första flygplan. I dag är kanske Airbus lika populära som Boeing? Boeing startade redan 1916. Båda företagen har även grenar upp i rymden. Airbus har rötter i både Caravelle och Concorde som är europeiska.

Sverige har en unik teknikhistoria och flyghistoria med tanke på att landet har så få innevånare.

Vi har utvecklat jaktplan i världsklass och även civilflygplan. Det vi saknar är ett permanent museum för våra samlingar som är på flytt från nuvarande lokaler på Arlanda - till vart då?

Årets bok kom redan i samband med Flyghistorisk tidskrift nummer 5. Bara boken är väl värd ett medlemskap i flyghistorisk förening.

SAAB 91 Safir - SK50 har skolat många svenska och utländska piloter.

Även om vi fortfarande är i december så har solåret vänt och vi går mot ljusare tider!

Solen ger förhoppningsvis energi, inte enbart till termik och solceller utan även själsligt för att se fram mot soliga dagar att ge sig ut till modellflygfälten. Nu är det kanske byggdags med hjälp av elektrisk belysning - för de som har råd. Energin är orimligt dyr och har ingen förankring i några produktionskostnader. Politiken har sett till att några kan mjölka otroliga vinster. Samma politiker lovar att de ska ordna så att kunderna ska bli kompenserade.... Med tillräckligt många led så sysselsätts det så klart personer - tyvärr ofta personer som redan har mer än nog med arbete.

Mer än nog med arbete verkar det som att våra danska grannar har. Modelflyvenyt har tidigare kommit ut på hemsidan rimligt snabbt efter pappersutsskicket. Nu hoppas vi att 2022 års sista båda nummer snart kommer så att vi kan läsa och inspireras.

Jag hoppas att vi ses nästa år. Några kommer jag förhoppningsvis redan att träffa på nyårsafton då många klubbar har traditionella träffar.

/Patrik Gertsson

Innehållsförteckning

Förord ... 5
Tack till ... 6
Svenska vingar över världen ... 7
Bakgrund ... 9
Vice VD Sven Otterbeck om den civila produktionen ... 10
Forskarens bild av Saabs civila produktion ... 11
Anders Johan Andersson ... 14
Ett flygplan tar form ... 24
Flygmotor "Trollet" ... 35
Safiren visas publikt ... 39
Ur Teknisk Tidskrift ... 41
Sjö-Safiren ... 48
Marknadsföring och försäljning ... 51
De första större beställningarna ... 55
Safirer i Etiopien ... 56
John C. Robinson ... 58
Göteborgsdirektörerna ... 69
Ett möte med Uno Ranch ... 72
Rijksluchtvaartschool ... 78
Andra tidiga kunder ... 81
Skolflygplan i Flygvapnet ... 83
Utprovning på Ljungbyhed ... 84
Safiren blir holländsk ... 89
Provflygplan i Japan ... 93
Safirer i skoltjänst ... 97
"Jag och Safiren" av Folke P. Sandahl ... 98
Propellerproblem ... 103
Safiren i Antarktis ... 105
Fortsatt Safirförsäljning ... 115
Flygbolag och andra kunder ... 117
Lufthansa ... 120
Luftwaffes nya skolflygplan? ... 123
Safir i Norge ... 129
Safiren på sydamerikansk turné ... 133
Safir i Finland ... 137
"Att flyga en pensionerad Spaningssafir till Sverige" av Göran Bruun ... 146
"Svenskar lär tunisier flyga" ... 147
Österrike – det sjunde flygvapnet som valde Safir ... 152
"Humle och Dumle" ... 154
Flygvapnet köper 91C ... 156
Arbetshäst i Flygvapnet ... 159
Safir som uppvisningsplan – återkomsten ... 164
Safirepoken över på Saab ... 165
Veteranflygplan ... 168
Personalflygklubbarna ... 171
Team 50 – veteranpiloter flyger veteranflygplan ... 178
Safiren i morgon ... 179
Flygplanindivider – ursprungliga leveranser ... 181
Översiktliga tekniska data ... 190
Källor och referenser ... 191
Treplanskiss ... 192

Modelflyvenyt Årgang 2022

Hemma hos

Tomas Nilsson - modellbyggare på heltid

Tomas första bygge 1974 var en Ringmaster, en linkontrollmodell som han flög ett och ett halvt varv innan han insåg att det snurrade för mycket. Hans bror fick ta över den modellen. Året efter hade han med sin fars stöd köpt en begagnad Futaba och kunde börja flyga radiostyrt.

Från Åstorp bar det iväg till en bondes startbana för besprutningsplan som utan problem fick användas som modellflygfält. Snart blev det Gripenklubben som blev hemvist för Tomas som har en massa gamla tidningsklipp där han tävlade i både segelflyg och skalaflyg.

Under universitetstiden var det Lund som bjöd på modellflygkompisar.

Vi börjar besöket i uthuset som även är bygglokal. Senaste projektet är en ME 35, föregångaren till den välkända ME 109. ME 35 kom två år före 109 med en lite udda NACA-profil med ganska stor tjocklek långt fram på profilen. Det är en konstflygprofil till skillnad mot de mera laminära profilerna som kom på de snabba jaktplanen.

Det finns en bra artikel i en tysk tidning och Tomas har forskat på nätet efter ritningar. Han hittade en bra 5-plansritning. Det går ju att digitaliera en ritning med datorhjälp men om man bara ska bygag ett ex är det snabbare att rita på mm-rutat papper. Här går det undan rejält i bygget. Kompisen Ove har CNC-maskin och allt man kan tänka sig men Tomas fixar det mesta mycket snabbare med handverktyg.

Kärran skulle helst byggas skala 1/3 men den hade blivit lite för stor så nu blir det ”bara” 1/4 med en spännvidd på 289 cm och en vikt på 9 kg varav den 5-cylindriga stjärnan är en stor del. Vingytan blir 108 dm2 - alltså dryga kvadratmetern.

Hjulen kunde bli en historia bara de. De är fantastiskt lätta. Här gäller det att konstruera så att däcken sitter fast även om man skulle komma in lite snett i vinden.

Ställen ska egentligen vara oleo som fjärdrar uppåt på en stor tung kärra. På en modell är det bättre om ställen fjädrar bakåt. Då benen är inbyggda så kommer det inte att synas att man gör en ”förbättring”.

Ett originalfoto visar planet med de olympiska ringarna. Vi kan nog gissa att Willi Stör uppvisningsflög under OS-spelen i Berlin 1936.

Här kan det vara ett uppdrag att leta i alla filmer från OS och se om man hittar planet i luften.

Uthuset/verkstaden räckte inte riktigt till så den fick förlängas och bli ytterligare förråd till kärrorna. Ett före detta ytterfönster passar till att få in stabbarna genom. Här finns både äldre och nya alster som bara väntar på ”riggning”. Nästa flygsässong kommer att bli intressant!

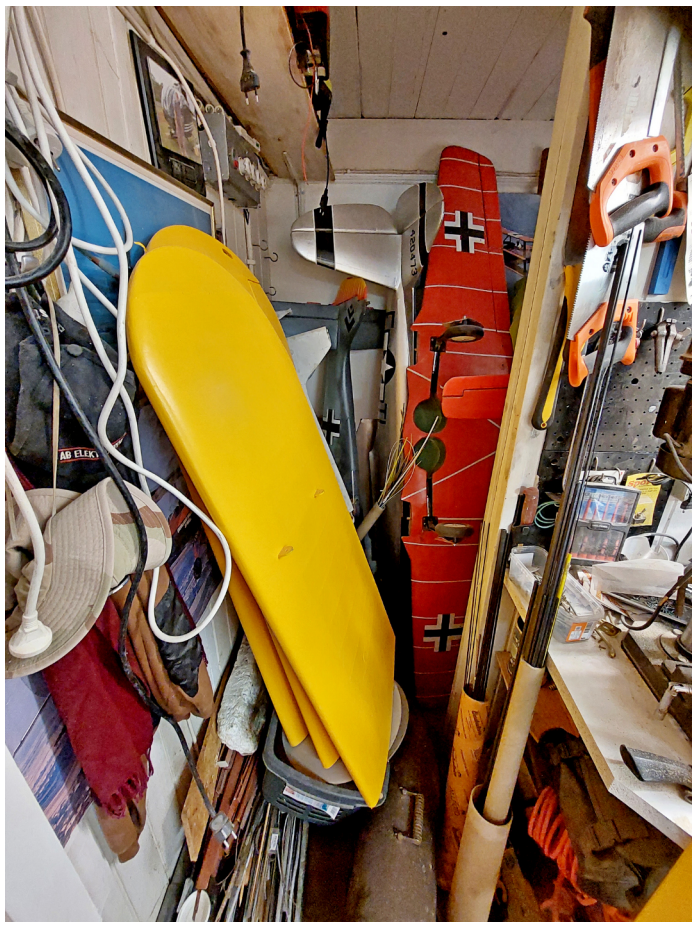

Och så har vi så klart en övervåning på uthuset!

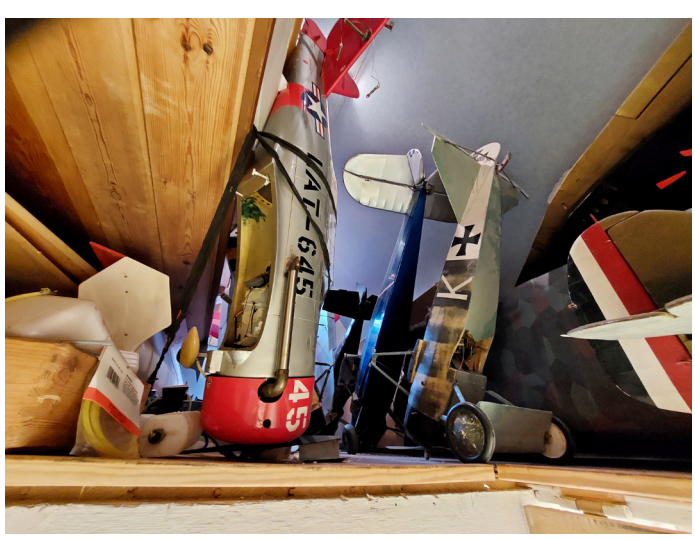

ARF - jo det finns någon, men det mesta är riktigt hantverk. Riktigt byggmaterial är det inte så svårt att hitta om man har en kompis som bygger modeller i skala 1:1 som han flyger med.

Nitar, sömmar och korrekta färgnyanser är så klart något som tar tid och kostar. Kan man gissa att det finns kärror från upp till 40 år tillbaka?

Att sälja är ju omöjligt! Om man räknar en timpeng på en tredjedel av vad en lokalvårdare debiterar så kan en modell vara värd 500 tusen. Bara motorn kan kosta en tiondel av det.

Ett misstag vid en landning, en störning i radion eller ett servo kan vara ödesdigert. Men allting går att laga, och när man lagar så ska man så klart göra förbättringar som inte blev av från början. Lite flytt av tyngdpunkten, någon grads skränkning eller mera originalliknande klädsel är exempel som Tomas nämner.

Nu går vi in i huset. Det finns lite att titta på även där - hela övervåningen är full med flygplan.

Det blev så klart mera snack över en kopp kaffe och lussebulle som hustrun Ingrid hade fixat.

Vi pratade om att Sverige skule behöva en modellflygtidning och att det var synd att Modellflygnytt inte hade proffsiga redaktörer de sista åren.

Tomas har lite erfarenhet av att skriva klubbtidning för Gripen. Det blev tre nummer. Reseskrivmaskin, fysiska fotografier, sax och klister för att få ihop original som togs med till bibliotekets kopiator för att trycka upp klubbtidningen. Det första numret handlade faktiskt om den stora Gripen som just hade kommit ut och rullats på startbanan.

När det ska fixas redaktör för en tidning så kommer det självklart löften från flera håll att det inte ska vara något problem att få fram artiklar. Verkligheten brukar snabbt se annorlunda ut.

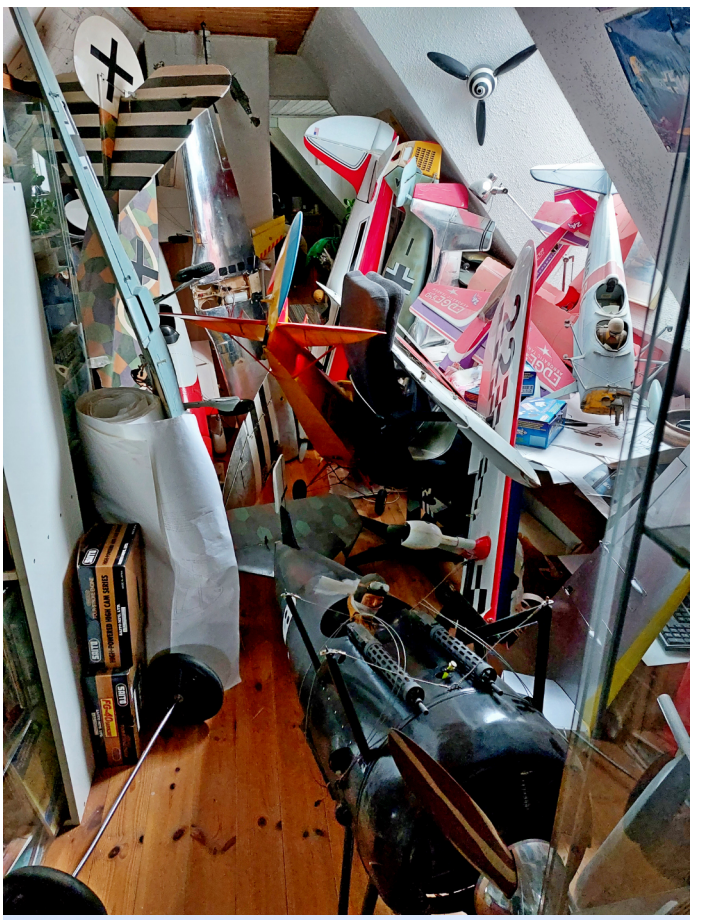

Skannat

Jag är, som många vet, intresserad av historiska tekniktidningar. Jag hittade ett arkiv med tidningar från tidigt 1900-tal. Mina egenskannade tidningar är främst från 1930 och framåt. Favoriterna är de första åren efter andra världskriget då framtidsvisionerna inte hade några gränser med den nya oändliga energin från ”atomkraft”.

Det nyfunna arkivet är från 1913 till 1931 och visar framtidsvisionerna i början av århundradet och efter första världskriget.

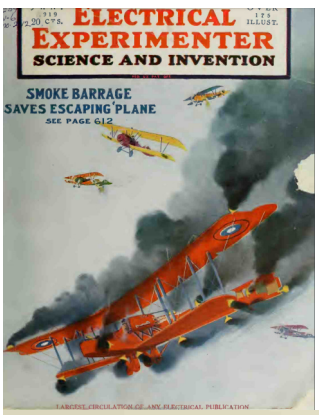

Energi från solen - någon dag i den nära framtiden kommer vi att se solenergianläggningar spridda. Det tog i princip 100 år.

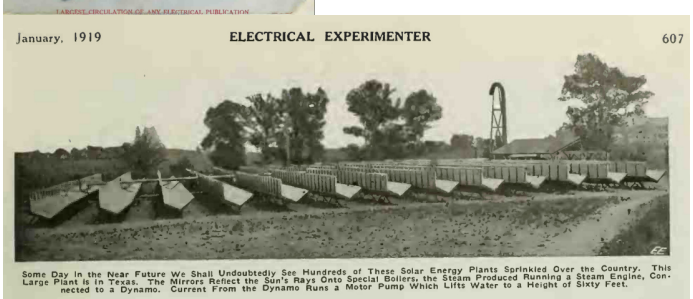

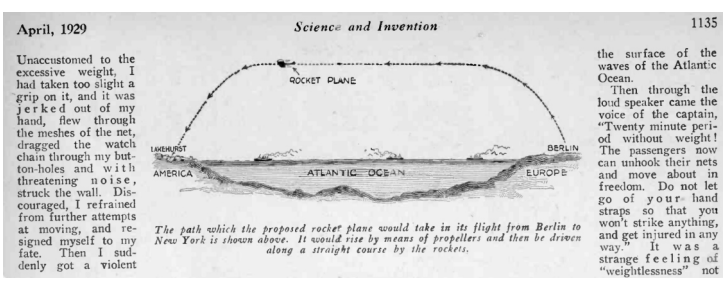

Att flyga med raket har inte blivit verklighet än, men om tio år är det kanske en möjlighet.

Spacex skickar upp raketer som kommer tillbaka och landar varje vecka. Det är över 80 gånger som man landat i följd utan haveri. Någon raket har återanvänts 16 gånger. Det är den typen av raketer som även skjuter upp kapslar med material och astonauter till rymdstationen ISS. Nästa generations raket lär bli 10 gånger kraftigare. Första testuppskjutningen har blivit fördröjd i över ett år men räknas ske i början av 2023. Sedan kan det bli aktuellt att skicka militärt material till i princip vilken plats som helst på jorden på ett fåtal timmar. Månen och kanske Mars är kanske prioriterade?

https://worldradiohistory.com/Electrical_Experimenter.htm

Electrical and science magazine May, 1913 - August 1931

The Electrical Experimenter was a technical science magazine that was published monthly. It was established in May 1913, as the successor to *Modern Electrics*, a combination of a magazine and mail-order catalog that had been published by Hugo Gernsback starting in 1908 *The Electrical Experimenter* continued from May 1913 to July 1920 under that name, focusing on scientific articles about radio, and continued with a broader focus as ***Science and Invention*** through August 1931.
The magazine was edited by Hugo Gernsback until March 1929, when the publishing empire of Sidney and Hugo Gernsback was forced into bankruptcy; after that date it was edited by Arthur H. Lynch.
There is a post-"Science and Invention" publication, also published by Gernsback, named "Science and Mechanics" and which can be considered the successor to both this magazine and "Everyday Mechanics".

Additional History

Click this Link for full history of the Magazine

Months in Red indicate issues of Science & Invention.

Months in Gray indicate missing issues.

Electrical Experimenter	1913	1914	1915
	Introductory Brochure May Jun Jul Aug Sep Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May Jun Jul Aug Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May June July August Sept October Nov Dec

1916	1917	1918	1919	1920
January February March April May June Jul Aug Sept Oct Nov Dec	January February March April May June July August Sept October Nov Dec	January February March April May June July August Sept October Nov Dec	January February March April May June July August Sept October Nov Dec	January February March April May June July Became Science & Invention in August

Science & Invention	1920	1921	1922
"Science and Invention" began with the August, 1920 issue. Issues in Gray are still needed.	Publication under this title began in August, 1920 Aug Sep Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May Jun Jul Aug Sep Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May Jun July Aug Sept Oct Nov Dec

1923	1924	1925	1926	1927
Jan Feb Mar Apr May (i) Jun July Aug (i) Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May Jun Jul Aug Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar April May June Jul Aug Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar April May Jun July Aug Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar April May June July Aug Sept Oct Nov Dec All About Television (Special Edition)

1928	1929	1930	1931	
Jan Feb Mar Apr May Jun July Aug Sept Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May June July Aug Sep Oct Nov Dec	Jan Feb Mar Apr May Jun Jul Aug Sep Oct Nov Dec	Jan Feb Mar April May June July Aug	Publication ended with the August, 1931 edition. A continuation may be found in "Science & Mechanics"

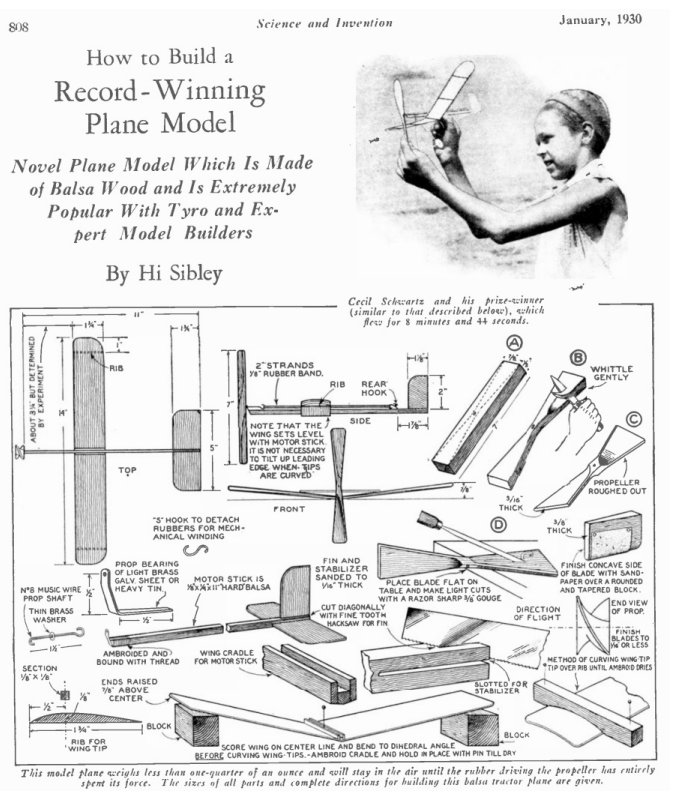

Julhälsningar från nordöstra Skåne. Kl 10 på julaftons förmiddag samlas några medlemmar på Ripas modellflygfält. Traditionen började år 2000. Då var det betyydligt mera flyg än i dag då jag inte såg ett enda modellflygplan. Många var på genomresa till nära och kära som de skulle tillbringa julafton med. Vädret kunde man i år faktiskt inte klaga på. Lagom flygljus och varkens storm eller regn!

I Kristianstads arena var det året sista inneflygträff - Het, men körbar glögg, pepparkakor och godis. En skumtomte hör till. Här var det betydligt fler som flög och det kom folk från grannkommuner några mil iväg. Nästa inneflyg blir nog i stora hallen i Växjö lördagen den 21 januari. Dit kommer modellflygare och hobbyfolk från hela södra sverige.

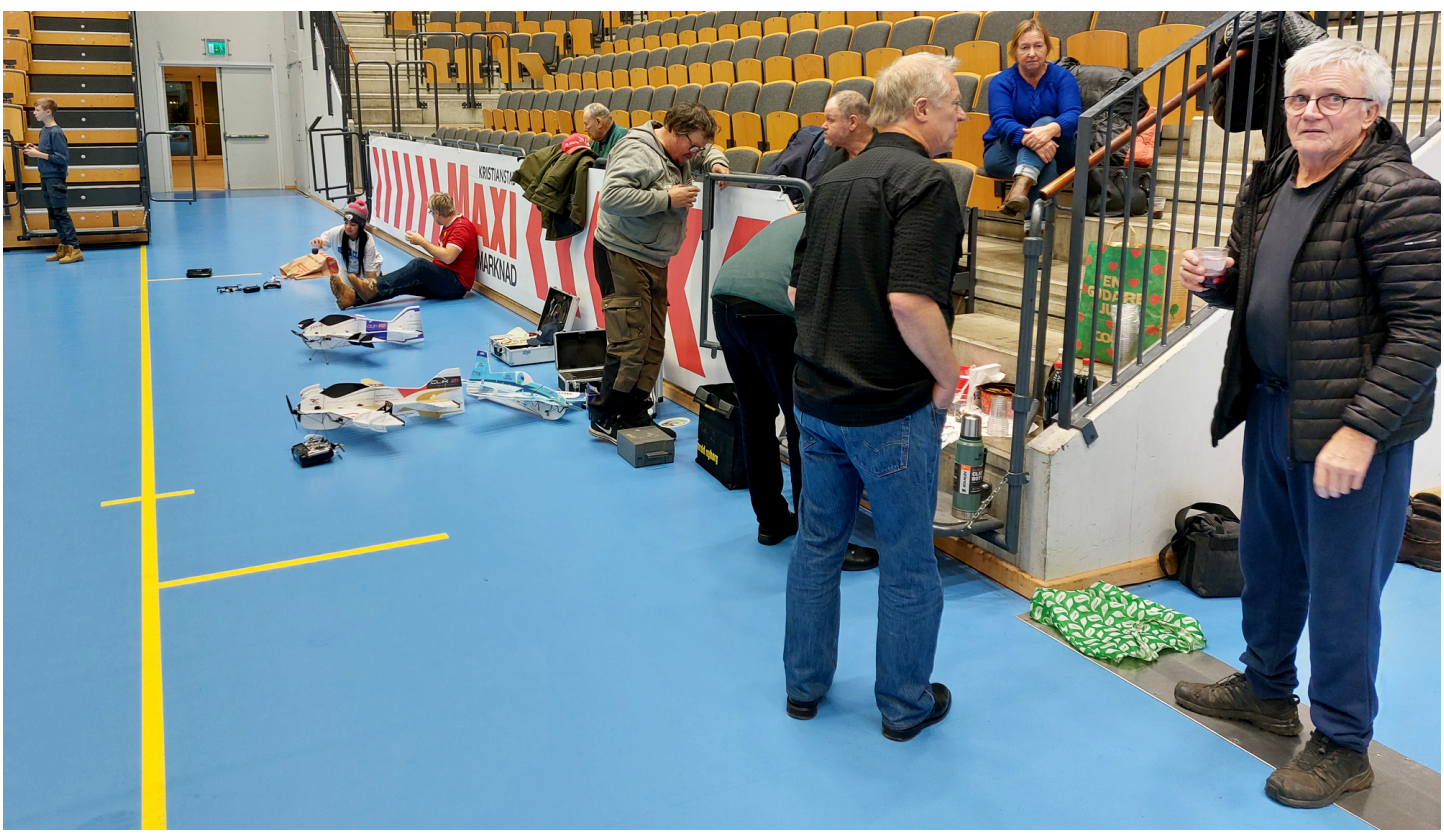

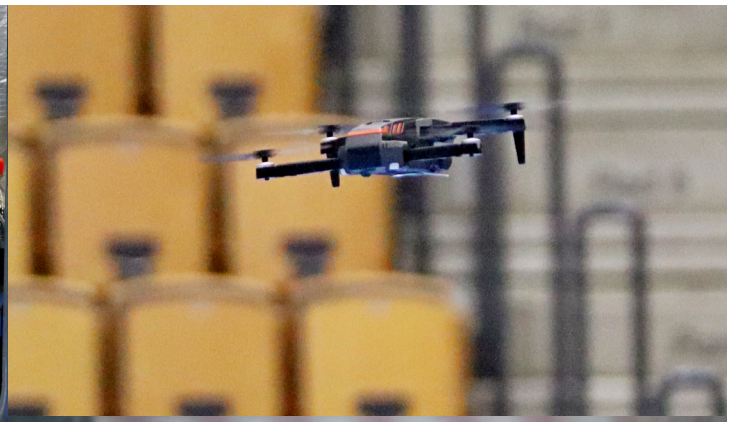

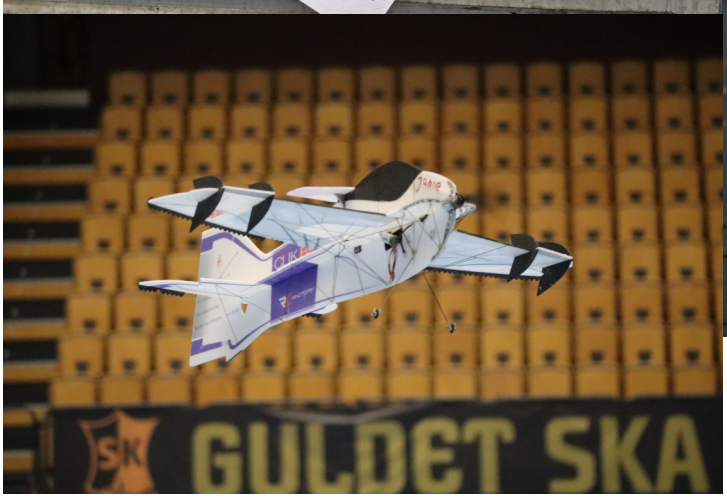

Två nya medlemmar till klubben! Helikopter och quad kan bli vad som helst framöver.

Det var ett par nya plan i luften i dag. 50 gram lättare än förra generationen - men man ska läsa bygginstruktionerna för att få alla smala kolfiberstag rätt. WOW vad de flyger fint!

LÄNKAR - FAVORITER

Bilderna är klickbara online.
Annars är det bara att googla på namnet.

Saknar du länkar ?
Hör av dig så lägger vi upp länkar och beskrivningar på firmor som har material för modellflygare.

Vi designar och producerar modellflygplan i Sverige.

Samt importerar utvalda modeller, för dig som vill bygga i balsa.

www.rc-shoppen.se är en relativt ny firma i Ödeshög med både byggsatser och byggmaterial. Traditionella modeller och riktigt moderna.

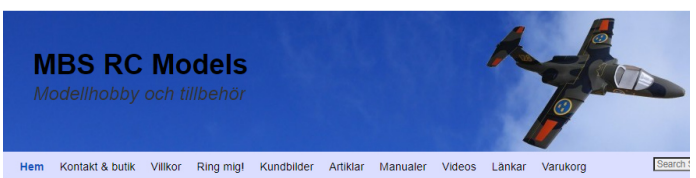

Mbs-rcmodels.se från Herrljunga har funnits i flera år. De har nog tagit över mycket från gamla hobbyträ när det gäller leverans av bra kvalitet på balsa och tillbehör.

MBS egna byggsatser till bland annat SK60, J35 Draken, J37 Viggen och ”Tummelisa” är det många som gillar.

Självklart i princip allt man kan behöva för hobbyn.

https://www.mjd.se/

Mats Johansson bor i Stockholm. Han arbetar som utbildningskonsult åt fordonsindustrin och driver MJD Models som hobbyverksamhet. Modellbyggare, illustratör, segel- och privatflygare sedan 1980-talet, segelflyglärare 1990. Mats har renoverat en Piper L-4 Cub och byggt modellen av DC-3:an 79001 på Flygvapenmuseum. Drömmer om att flyga tvåsitsig Spitfire över Dovers klippor.

SVENSKA RC-FLYGFÖRBUNDET – AV NÖJESFLYGARE FÖR NÖJESFLYGARE

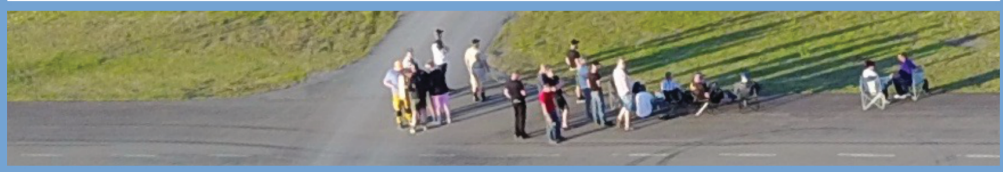

RCFF ARBETAR FÖR ALLA MODELLFLYGARE I LANDET – PRIVATA OCH KLUBBAR

RCFF har idag ca 1200 medlemmar.

RCFF driver Sveriges största forum för modellflyg, www.rcflyg.se

RCFF har stor del i arbetet bakom registret över Modellflygfält som är godkända av Transportstyrelsen, www.faltregister.se

Bli en av oss! Registrera dig på rcff-register.se

Medlemskap kostar 100 kr/år (28 öre om dagen!)

- ☑ RCFF arbetar för att tillvarata **dina** intressen som modellflygare.
- ☑ RCFF vill skapa goda förutsättningar för modellflygets utveckling.
- ☑ RCFF står för enkelhet och närhet och har låga omkostnader.
- ☑ RCFFs ambition är att hälften av medlemsintäkterna skall gå till att visa på modellflyget som en kreativ hobby.
- ☑ RCFF har förnuftiga säkerhetsregler som är enkla att följa.
- ☑ RCFF är medlem i EMFU (Europeiska modellflygunionen).

1 AKTIV STYRELSE

Arbetar för modellflygets bästa genom samarbete med Transportstyrelsen samt andra myndigheter och organisationer inom Sverige och EU.

2 DEMOKRATISK ORGANISATION

Varje medlem har en röst på årsmötet som sker på webben via vårt forum: www.rcflyg.se

3 ANSVARSFÖRSÄKRING

som träder in om olyckan skulle vara framme. Gäller vid modellflygaktiviteter i Sverige och även vid modellflygning utomlands.

4 LÅGA OMKOSTNADER

Möjlighet till ekonomiskt stöd om du eller din klubb vill ordna aktiviteter eller träffar för att främja modellflyghobbyn.